

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії

Рівненського державного

гуманітарного університету

проф. Р.М.Постоловський

19 березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою педагогічного факультету
Протокол № 3 від «19» березня 2019 р.

Голова вченої ради
педагогічного факультету

проф. В. В. Сілков

Розробники: проф. В. В. Сілков
проф. О. Б. Петренко
проф. Р. Л. Сойчук
проф. Н. М. Сіранчук

Рівне – 2019

Програма додаткового випробування зі спеціальності 013 «Початкова освіта» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / проф. Сілков В. В., проф. Петренко О. Б., проф. Сойчук Р. Л., проф. Сіранчук Н. М. – Рівне : РДГУ, 2019. – 12 с.

Розробники:

Сілков В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри математики з методикою викладання, декан педагогічного факультету РДГУ.

Петренко О. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання РДГУ.

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти РДГУ.

Сіранчук Н. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти РДГУ.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Грицай Н. Б.

Програма додаткового випробування зі спеціальності 013 «Початкова освіта» для вступників на здобуття ступеня «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра, зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на спільному засіданні кафедр математики з методикою викладання (протокол № 2 від 26.02.2019 р.), теорії і методики виховання (протокол № 1 від 29.01.2019), педагогіки початкової освіти (протокол № 2 від 19.02.2019 р.), теорії та методик початкової освіти (протокол № 2 від 07.02. 2019).

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	6
Педагогіка	6
Методика викладання української мови в початкових класах (мовно-літературної галузі)	6
Методика викладання освітньої галузі математики в початкових класах (математичної галузі)	7
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	9
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модернізаційні зміни, що відбуваються в українській освіті у зв'язку з євроінтеграційними процесами, суспільно-політичними подіями у державі, прийняттям та оновленням змісту низки нормативно-правових документів з питань освіти і виховання (Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, Проектів стандартів вищої освіти, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Концепції «Нова українська школа» та ін.) зумовлюють необхідність перегляду формування професійної компетентності майбутнього педагога, спроможного реалізувати на практиці завдання освіти та виховання підростаючого покоління.

Програму вступного випробування укладено відповідно до завдань середньої та вищої освіти, задекларованих у зазначених вище нормативно-правових документах, та відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. за № 266» для комплексної оперативної оцінки знань, умінь і навичок вступників на здобуття освітнього ступеня «магістр» із галузі знань 01 «Освіта» за спеціальністю 013 «Початкова освіта» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Відповідно до вимог Стандарту вищої освіти вступники, окрім загальних компетентностей, на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» повинні володіти фаховими компетентностями, а саме: психологічна, педагогічна (дидактична, виховна, організаційна), методична та професійно-комунікативна.

До програми включено перелік питань з педагогіки, методики викладання мовно-літературної та математичної освітніх галузей у початкових класах у межах освітньо-професійної програми бакалавра, вимоги до рівня підготовки вступників, запропоновано критерії оцінювання відповідей на додатковому фаховому випробуванні, списки рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів.

Відтак, основною **метою** додаткового фахового випробування є перевірка рівня фахової компетентності вступників у межах освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, Проекту стандарту вищої освіти, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Концепції «Нова українська школа».

Вимоги до рівня підготовки вступників

Вступник повинен знати:

1. Основні державні нормативні документи, що визначають зміст освіти та виховання у закладі середньої освіти.
2. Державний стандарт початкової освіти, загальні та обов'язкові результати навчання за основними галузями.
3. Сутність і специфіку організації, здійснення, оцінювання та корекції освітньої та виховної діяльності вчителя початкових класів у контексті реалізації концепції «Нова українська школа».
4. Сутність компетентнісного підходу у початковій школі, ключові компетентності та їх сутнісні ознаки.
5. Знати особливості організації освітнього середовища початкової школи та роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища.
6. Зміст та напрями організації національно-патріотичного виховання учнів початкових класів згідно Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді.
7. Традиційні та інноваційні освітні та виховні форми, методи та засоби здійснення освітнього процесу.
8. Основи педагогіки та методик викладання дисциплін в об'ємі, необхідному для вирішення виховних, навчальних, науково-методичних і організаційно-практичних дій.

Вступник повинен уміти:

1. Оперувати професійною термінологією, демонструвати готовність до організації освітньо-виховного процесу у початковій школі на рівні сучасних вимог.
2. Аргументовано висувати конкретні освітні завдання з урахуванням вікових, гендерних та індивідуальних особливостей учнів і дитячого колективу.
3. Планувати, проектувати, конструювати та організовувати освітній процес у початковій школі, керувати ним та оцінювати його результати, добирати форми, методи та засоби здійснення освітнього процесу у початковій школі.
4. Демонструвати здатність критично мислити, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу у професійній діяльності.
5. Уміти визначати рівень вихованості та розвитку учнів та розвитку учнівського колективу з використанням комплексу психолого-педагогічних методів, проектувати індивідуальний розвиток особистості та коригувати міжособистісні стосунки в учнівському колективі, створювати виховне середовище класу.
6. Демонструвати високий рівень педагогічної техніки, професійного педагогічного мовлення та ефективного педагогічного спілкування та взаємодії у виховній роботі з учнями, батьками та громадськістю.
7. Встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер освітнього процесу та сприятливий психологічний мікроклімат у колективі.
8. Координувати діяльність учителів, батьків, вихователів груп продовженого дня, громадськості в освітньому процесі дітей молодшого шкільного віку.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умов наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за шкалою «склав» - «не склав».

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Педагогіка

1. Ключові завдання початкової освіти у контексті реалізації концепції «Нова українська школа».
2. Система педагогічних наук. Основні педагогічні категорії.
3. Методологія і методи педагогічних досліджень.
4. Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.
5. Виникнення і становлення дидактики як науки. Основні категорії дидактики.
6. Основні державні нормативні документи, що визначають зміст освіти.
7. Навчальні плани, навчальні програми предмета або курсу.
8. Поняття про методи і прийоми навчання. Класифікація методів навчання.
9. Форми організації освітнього процесу в початковій школі.
10. Взаємозв'язок типу і структури уроків у початковій школі.
11. Специфіка підготовки і проведення ранкових зустрічей у Новій українській школі.
12. Організація фізичного і психологічно безпечного освітнього середовища початкової школи.
13. Інклюзивна освіта у початковій школі. Специфіка організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами.
14. Контроль, оцінка та корекція навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи.
15. Процес виховання, його структура і рушійні сили.
16. Методи і прийоми виховання. Основні групи методів виховання.
17. Поняття про форми і засоби виховання. Класифікація форм виховання.
18. Особливості національно-патріотичного виховання учнів початкової школи (згідно з Концепцією національно-патріотичного виховання дітей і молоді).
19. Роль вчителя початкової школи в організації життєдіяльності учнівського колективу, у формуванні психологічно безпечного середовища.
20. Форми і методи роботи вчителя початкової школи з батьками дітей.
21. Особливості морального виховання учнів початкової школи, його завдання і зміст.
22. Особливості, завдання та основні принципи правового виховання учнів молодшого шкільного віку.
23. Сутність, специфіка та особливості позашкільної освіти і виховання.
24. Поняття «колектив», його ознаки, функції та види. Стадії розвитку дитячого колективу.
25. Завдання, форми та засоби фізичного виховання учнів початкової школи.

Методика викладання (мовно-літературної освітньої галузі) української мови в початкових класах

1. Добукварний період навчання грамоти. Розвиток фонематичного слуху, вмінь виконувати звуковий і звуко-складовий аналізи.
2. Букварний період. Етапи букварного періоду, особливості опрацювання.
3. Методика навчання письма в букварний період. Коротка характеристика методів навчання. Основні вимоги до техніки і засобів письма.
4. Розвиток навички читання в молодших школярів.
5. Аналіз Букваря. Методика роботи за Букварем.
6. Обсяг фонетичного та графічного матеріалів, що вивчаються в початкових класах. Методика опрацювання розділу «Звуки і букви».
7. Формування уявлень про текст. Методика вивчення розділу «Текст».
8. Методика вивчення розділу «Речення» в початкових класах.
9. Організація аналітико-синтетичної діяльності молодших школярів на уроці української мови.
10. Методика вивчення іменника в початкових класах.
11. Методика вивчення прикметника в початкових класах.
12. Методика вивчення дієслова в початкових класах.
13. Мовний розбір та мовне конструювання на уроках української мови в початкових класах.

14. Орфографічні вправи, види, методика проведення.
15. Умови успішного формування орфографічних дій у молодших школярів. Методика опрацювання орфографічного правила.
16. Сучасні вимоги до уроку читання.
17. Структурні компоненти уроку читання, передбачуваний зміст, аналіз
18. Етапи опрацювання прозового тексту.
19. Види аналізу фактичного змісту тексту. Образний аналіз тексту в поєднанні із аналізом мовних засобів (лексико-стилістичний аналіз).
20. Методика опрацювання байки в початкових класах.
21. Методика вивчення віршів у початкових класах. Хорова декламація, підготовка, методика проведення.
22. Основні напрямки роботи з розвитку зв'язного мовлення.
23. Переказ – одна із складових частин системи розвитку мовлення. Види переказів, методика проведення.
24. Твір – складова частина системи розвитку мовлення. Класифікація творів, методика проведення.
25. Урок позакласного читання – основна форма керівництва самостійним дитячим читанням.

Методика викладання освітньої галузі математики в початкових класах

1. Методика підготовки учнів до введення поняття натурального числа і нуля.
2. Методика формування поняття натурального числа і нуля.
3. Методика вивчення нумерації чисел в межах десяти.
4. Методика вивчення нумерації чисел другого десятка.
5. Методика вивчення нумерації чисел 21-100.
6. Методика вивчення нумерації чисел в межах тисячі.
7. Методика вивчення нумерації багатоцифрових чисел.
8. Методика початкового ознайомлення учнів з діями додавання та віднімання.
9. Методика вивчення письмових прийомів додавання та віднімання у межах ста.
10. Методика вивчення усних та письмових прийомів додавання та віднімання у межах тисячі.
11. Методика вивчення письмових прийомів додавання та віднімання багатоцифрових чисел.
12. Методика початкового ознайомлення учнів з діями множення та ділення.
13. Методика формування письмових прийомів множення та ділення.
14. Методика навчання учнів розв'язувати прості задачі на додавання і віднімання.
15. Методика навчання учнів розв'язувати прості задачі на множення та ділення.
16. Методика формування умінь учнів розв'язувати складені задачі.
17. Методика навчання учнів розв'язувати задачі на рух.
18. Методика формування понять “менше на”, “більше на”, “менше у”, “більше у”.
19. Методика формування уявлень про вираз. Методика навчання учнів знаходити значення виразів, що містять більше ніж дві дії, зокрема виразів з дужками. Правила порядку виконання дій.
20. Методика формування уявлень про рівності та нерівності в початковому курсі математики.
21. Методика формування уявлень про рівняння. Методика навчання учнів розв'язувати рівняння.
22. Методика ознайомлення учнів з найпростішими геометричними фігурами (точкою, відрізком, ламаною, багатокутниками, кругом, колом, кутами).
23. Методика навчання учнів побудовам найпростіших геометричних фігур за допомогою лінійки, кутника, циркуля.
24. Методика формування уявлень про довжину відрізка та про одиниці її вимірювання і співвідношення між ними.
25. Методика формування уявлень про площу фігури та про одиниці її вимірювання і співвідношення між ними. Площа прямокутника та її обчислення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за шкалою «склав» - «не склав». Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника при відтворенні навчального матеріалу елементарні, фрагментарні, зумовлені початковими уявленнями про сутність психолого-педагогічних та методичних закономірностей. У вирішенні практичних та творчих завдань вступник не виявляє самостійності, демонструє низький рівень умінь аналізу освітнього процесу, приймати рішення. Вступник володіє окремими поняттями та визначеннями курсів, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (принципи, закони).

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, відтворює основні поняття і визначення курсів, але досить поверхово, не обґрунтовуючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає умовні позначення, може записати окремі символічні вирази, позначення теоретичних положень за словесним формулюванням і, навпаки; припускається помилок, які повною мірою самостійно виправити не може.

III рівень – достатній. Вступник знає і може самостійно сформулювати основні закони, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести як словесне, так і символічне формулювання основних положень теорії, самостійно застосовує знання у стандартних ситуаціях та спроможний навести приклади їх застосування у практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Вступник може самостійно робити висновки, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.

IV рівень – високий. Вступник має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вступника відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності за значенням шкали оцінювання під час вступного
випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	Не склав
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	Склав
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу	

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Педагогіка

1. Андрощук І. В. Методика виховної роботи: навч. Посібник / І. В. Андрощук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 320 с.
2. Бондар В. Дидактика: підручник / В.Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
3. Власова О. І. Основи психології та педагогіки: Підручник / О. І. Власова, А. А. Марушкевич. – Київ : Знання, 2011. – 333 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник для студентів ВНЗ / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2009. – 616 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.).
6. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. - №7.– С. 1-18.
7. Державний стандарт початкової загальної освіти: Схвалено рішенням колегії Міністерства освіти і науки України від 17.08.2017 р., протокол № 6/1-2. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
8. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 212с. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/25153/1/>
9. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М.Дичківська. - К., 2004. – 352с.
10. Дідик О.В. Компетентнісно-орієнтоване навчання у процесі формування творчої особистості молодшого школяра / О.В.Дідик. – Х.: Основа, 2010. – 144 с.
11. Енциклопедія батьківства: посібник з сімейного виховання / ред. кол. Є. І. Коваленко, С. В. Кириленко, Г. С. Адамів та ін. – Київ : КНТ., 2009. – 591 с.
12. Енциклопедія освіти / [гол. ред. В.Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
13. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
14. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
15. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
16. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
17. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.
18. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія/ Упор. О.О.Любар. – К., 2005. – 768 с.
19. Караманов О.В. Визначення головних цілей уроку і виховного заходу: навч.-метод. матеріали / О.В.Караманов.- Львів: ЛНУ імІ.Франка, 2006. – 58 с.
20. Ковальчук Л. О. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
21. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практ. курс / Я.П. Кодлюк. – Тернопіль:Астон, 2013.– 160 с.
22. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи / За заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
23. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьєва, Н. І. Зеленкова – Кривий Ріг : КДПУ, 2008. – 187 с.
24. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Наказ МОН від 16.06.15 року № 641. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/>
25. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Схвалено розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

26. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І. Кузьмінський, В.Я. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – 445 с.
27. Кузьмінський А.І. Технологія і техніка шкільного уроку: навч.пос. / А.І. Кузьмінський, С.В. Омеляненко. – К.: Знання, 2010. – 335 с.
28. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання, 2007. – 447 с.
29. Логачевська С.П. Диференціація у звичайному класі: посібник для вчителя/ С.П. Логачевська. - К. : Заповіт, 1998. - 336 с.
30. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. /В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – Харків : ОВС, 2002. –400 с.
31. Малафійк І.В. Дидактика: навчальний посібник / І.В.Малафійк. – К.: Кондор, 2005.– 398 с.
32. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія. – Київ : Стило, 2006. – 543 с.
33. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К.: КДНК, 2001. – 608 с.
34. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг.ред. О.І.Локшиної. – К.: К.І.С., 2004. – 128 с.
35. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / За заг.ред. О.І.Локшиної. – К.: К.І.С., 2004. – 160 с.
36. Наволокова Н.П. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць / Н.П.Наволокова. – Х.: Основа, 2010. – 117 с.
37. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Н. М. Бібік. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
38. Оржеховська В. М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології, моделі: навч. практико зорієнтований посібник. – Харків : Видавництво «Точка», 2007. – 192 с.
39. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / За ред. О.М.Пехоти. – К., 2001. – 256 с.
40. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – [2-е вид.]. – Київ : Каравела, 2008. – 495 с.
41. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Я.. – К., 2006. – 700 с.
42. Петренко О. Б. Гендерний підхід в освіті й вихованні : навч.метод. посіб. – Рівне : О. Зень, 2017. – 322 с.
43. Підласий І. П. Педагогіка початкової школи: підручник [Електронний ресурс] / Іван Павлович Підласий. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://ibib.ltd.ua/neravnomernost-razvitiya-26112.html>.
44. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка: навчально-методичний посібник / М.Г.Стельмахович. – К.: ІЗМН, 1997. – 232 с.
45. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.
46. Чайка В. Основи дидактики: навчальний посібник/В.Чайка.– К.: Академвидав, 2011. – 240 с.
47. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 248 с.
48. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навчально-методичний посібник / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002. – 215 с.

Методика викладання української мови в початкових класах

1. Державний стандарт початкової освіти //Початкова освіта.–2011.–№ 18.– С. 5-39.

2. Джежелей О.В. Позакласне читання. 1 – 4 класи: методичні поради, розробки уроків / О.В. Джежелей, А.А. Ємець. – Х. : Вид група «Основа», 2007. –176 с.
3. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) / За ред. проф. Г.П. Коваль. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
4. Коваль Г.П., Деркач Н.І., Наумчук М.М. Методика викладання української мови: Навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів. – Тернопіль: Астон, 2008. – 287 с.
5. Коваль Г.П. Методика читання: Навчальний посібник / Г.П. Коваль, Л.І. Іванова, Т.Б. Суржук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.–280 с.
6. Концепція навчання державної мови в Україні // Дивослово. – 1996. – №1. – С.16 – 22.
7. Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. – К.: Рад. шк., 1982. – 214 с.
8. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364с.
9. Наумчук М.М. Сучасний урок української мови в початковій школі (методика і технологія навчання). Видання третє. – Тернопіль: Астон, 2009. – 352 с.
10. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Астон, 2003. – 132 с.
11. Пентилюк М.І., Окуневич Т.Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: Навчальний посібник. Вид. 2-е, випр. і перероб. – К.: «Ленвіт», 2010. – 134 с.
12. Пентилюк М. І., Окуневич Т.Г. Сучасний урок української мови. – Х.: Основа, 2007. – 170 с.
13. Плисько К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект). – Х.: Основа, 1995. – 240 с.
14. Програми середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 390с.
15. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.
16. Савченко О.Я. Літературне читання. Українська мова: підручники для 2; 3; 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.Я. Савченко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2016.

Методика викладання освітньої галузі математики в початкових класах

1. Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика навчання математики в початкових класах: Навчальний посібник. 4-е вид., переробл. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 360 с.
2. Коваль Л.В., Скворцова С.О. Методика навчання математики: теорія і практика. Підручник для студентів за спеціальністю «Початкове навчання» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге вид. допов. і переробл.] – Х.: ЧП «Принт-Лідер», 2011. – 414 с.
3. Скворцова С.О., Вторнікова Ю.С. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія / С.О.Скворцова, Ю.С.Вторнікова. Одеса: Абрикос Компани, - 2013. – 290 с.
4. Скворцова С.О. Методична система розв'язування сюжетних задач учнів початкових класів: Монографія. – Одеса: Астропринт, 2006. – 696 с.
5. Сюжетні задачі, що містять сталу величину: 3-4 класи. – К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Скворцова С.О. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до навчання молодших школярів розв'язувати сюжетні математичні задачі: [монографія] /Світлана Олексіївна Скворцова, Яна Станіславівна Гаєвець. – Харків: «Ранок-НТ», 2013. – 332 с.
7. Скворцова С.О. Методика навчання математики в 1-му класі: методичний посібник для вчителів перших класів та студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове

навчання» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / С.О. Скворцова. Одеса: Фенікс, 2011. – 240 с.

8. Скворцова С.О. Методика навчання математики в 2-му класі: методичний посібник для вчителів перших класів та студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання» Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 2 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 2. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 112 с.: іл.

9. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 2 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 1. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 80 с.: іл.

10. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 2 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 2. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 112 с.: іл.

11. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 2 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 3. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 112 с.: іл.

12. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 1 клас. Навчальний зошит: Ч.1. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 80 с.

13. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 1 клас. Навчальний зошит: Ч.2. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 96 с.

14. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика. 1 клас. Навчальний зошит: Ч.3. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 96 с.

15. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математичні прописи. 1 клас. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. – Х.: Видавництво «Ранок», 2012. – 48 с.

16. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика 1 клас: Експериментальний навчальний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів: У 4 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 1. – Х.: Видавництво «Ранок», 2011. – 80 с.: іл.

17. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика 1 клас: Експериментальний навчальний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів: У 4 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 2. – Х.: Видавництво «Ранок», 2011. – 80 с.: іл.

18. Скворцова С.О., Оноприєнко В.О. Математика 1 клас: Експериментальний навчальний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів: У 4 ч. /С.О.Скворцова, В.О.Оноприєнко. Ч. 3-4. – Х.: Видавництво «Ранок», 2011. – 80 с.: іл.

19. Лодатко Є.О. Математична культура вчителя початкових класів [Текст]: монографія / Євген Олександрович Лодатко ; за заг. Ред. Проф. С.Т.Золотухінної. – Рівне-Словянськ: Підприємець Маторін Б.І., 2011. – 324 с. – 8 рис.

20. Лодатко Є.О. Комплексний тест діагностування розвитку складових математичної культури вчителя початкових класів (майбутнього вчителя початкових класів) [Текст] / Є.О.Лодатко. – Словянськ: ПП «Канцлер», 2007. – 44 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. <http://library-rdhu.rv.ua>
2. <http://osvita.ua/abroad/>.
3. <http://www.info-library.com.ua>.
4. <http://www.lib.meta.ua>
5. <http://www.lib.ua-ru.net>
6. <http://www.library.iapm.edu.ua/metod/2328.pdf>
7. <http://www.nbuy.gov.ua>
8. <http://www.osvita.org.ua>
9. <http://www.pidruchniki.com>
10. <http://www.ukrcenter.com>